

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. kovo 4 d.*

Byloje C-241/08

dėl 2008 m. birželio 2 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama D. Recchia ir J.-B. Laignelot, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Prancūzijos Respubliką, atstovaujamą G. de Bergues ir A.-L. During,

atsakovę,

* Proceso kalba: prancūzų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro antrosios kolegijos pirmininko pareigas einantis ketvirtosios kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai C. W. A. Timmermans, K. Schiemann, P. Kūris ir L. Bay Larsen (pranešėjas),

generalinė advokatė J. Kokott,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2009 m. birželio 25 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad nepriėmusi visų įstatymų ir kitų teisės aktų, reikalingų teisingai perkelti 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102, toliau – Buveinių direktyva) 6 straipsnio 2 ir 3 dalis, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šią direktyvą.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

- 2 Buveinių direktyvos 2 straipsnio 3 dalyje nustatoma, kad taikant priemones pagal šią direktyvą, atsižvelgiama į ekonominius, socialinius ir kultūrinius reikalavimus bei regionines ir vietines charakteristikas.

- 3 Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2–4 dalyse nustatoma:

„2. Valstybės narės imasi priemonių, siekdamas specialiose saugomose teritorijose išvengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo, taip pat rūšių, kurių apsaugai buvo įsteigtos specialios saugomos teritorijos, trikdymo, jei toks trikdymas galėtų būti reikšmingas šios direktyvos tikslų atžvilgiu.

3. Bet kokiems planams ir projektams, tiesiogiai nesusijusiems arba nebūtinai teritorijos tvarkymui, bet galintiems ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, turi būti atliekamas jų galimo poveikio teritorijai įvertinimas. Atsižvelgiant į poveikio teritorijai įvertinimo išvadas ir remiantis 4 dalies nuostatomis, kompetentingos nacionalinės institucijos pritaria planui ar projektui tik įsitikinusios, kad jis neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumui ir, jei reikia, išsiaiškinusios plačiosios visuomenės nuomonę.

4. Jei, nepaisant poveikio teritorijai neigiamo įvertinimo ir nesant kitų alternatyvių sprendimų, šis planas ar projektas vis dėlto privalo būti įgyvendintas dėl įpareigojančių priežasčių, susijusių su svarbiu viešuoju interesu, tarp jų ir socialinio ar ekonominio pobūdžio, valstybė narė imasi visų kompensacinių priemonių, būtinų bendram *Natura 2000* vientisumui apsaugoti. Apie patvirtintas kompensacines priemones ji praneša Komisijai.

<...>“

Nacionalinės teisės aktai

4 Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalyje nustatoma:

„*Natura 2000* teritorijoms taikomos priemonės, kuriomis siekiama apsaugoti arba atkurti gerą natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros rūšių, dėl kurių šios teritorijos buvo įsteigtos, populiacijų būklę, kad būtų galima jas palaikyti ilgą laiką. *Natura 2000* teritorijoms taip pat taikomos atitinkamos prevencinės priemonės, siekiant išvengti šių natūralių buveinių būklės blogėjimo ir jų trikdyimo, galinčio reikšmingai paveikti minėtas rūšis.

Šios priemonės apibrėžiamos derinant visų pirma su suinteresuotomis teritorinėmis bendrijomis ir jų atitinkamomis grupėmis, taip pat su savininkų atstovais, eksploatuotojais ir teritorijai priklausančių žemės sklypų ir vietovių naudotojais.

Jomis atsižvelgiama į ekonominius, socialinius, kultūrinius ir gynybinius reikalavimus, taip pat regionines ir vietines charakteristikas. Jos pritaikytos šalinti specifinius pavojus, kurie gresia natūralioms buveinėms ir rūšims. Jomis žmogaus veikla nedraudžiama, jeigu jos poveikis tinkamos būklės natūralioms buveinėms ir rūšių buveinėms palaikyti ir atkurti nėra reikšmingas. Žvejyba, akvakultūra, medžioklė ir kita su medžiokle susijusi veikla, kuria užsiimama laikantis galiojančiuose įstatymuose ir poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytų sąlygų ir juose nustatytose teritorijose, nėra trikdanti ar tokį poveikį sukelianti veikla.

Priemonės nustatomos pagal L.414-3 straipsnyje numatytas sutartis arba chartijas arba remiantis įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatomis, visų pirma susijusiomis su nacionaliniais parkais, gamtiniais jūros parkais, gamtiniais rezervais, biotopais arba klasifikuotomis teritorijomis.“

- 5 Aplinkos kodekso L. 414-2 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje numatoma, kad kiekvienos *Natura 2000* teritorijos dokumente „Tikslai“ apibrėžiamos jos tvarkymo gairės, L. 414-1 straipsnyje numatytos priemonės, jų įgyvendinimo tvarka ir nustatomos atitinkamos finansinės nuostatos.

- 6 Šio kodekso L. 414-1 straipsnio 1 dalyje nustatoma:

„Siekiant įgyvendinti dokumentą „Tikslai“, *in rem* ir subjektyvių teisių, susijusių su į teritoriją įeinančiais sklypais, turėtojai, taip pat profesionalūs darbuotojai ir naudotojai, veikiantys į teritoriją įeinančiose jūros zonose, gali su administracine valdžios institucija sudaryti sutartis, vadinamas „*Natura 2000* sutartimis“. <...>

Natura 2000 sutartis apima visus įsipareigojimus, kurie atitinka dokumente „Tikslai“, susijusiam su natūralių buveinių ir rūšių, dėl kurių buvo įsteigta *Natura 2000* teritorija, palaikymu ir prireikus atkūrimu, apibrėžtas gaires ir nustatytas priemonės. <...>

<...>“

7 Šio kodekso L. 414-4 straipsnio 1 dalyje nustatoma:

„Darbų programų ar projektų, kuriems reikia gauti leidimą ar administracijos patvirtinimą ir kuriuos įgyvendinant gali būti reikšmingai paveikiama *Natura 2000* teritorija, poveikis turi būti įvertinamas atsižvelgiant į teritorijos apsaugos tikslus. Tos programos, kurios numatytos įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatose ir kurių poveikis netiriamas, įvertinamos laikantis šio kodekso L. 122-4 ir paskesniuose straipsniuose nustatytos procedūros.

Darbams, projektams ir schemoms, kurie numatyti *Natura 2000* sutartyse, netaikoma ankstesnėje pastraipoje nurodyta įvertinimo procedūra.“

8 Pagal Aplinkos kodekso R. 414-21 straipsnio 3 dalies 1 punktą pareiškėjas privalo nurodyti pagrindus, kodėl nėra jokio kito patenkinamo sprendimo planui arba projektui įgyvendinti, jei programa ar projektas gali daryti reikšmingą žalingą poveikį natūralioms buveinėms ir rūšims.

Ikiteisminė procedūra

- 9 2005 m. spalio 18 d. Komisija išsiuntė Prancūzijos Respublikai oficialų įspėjimą, kuriame išreiškė savo abejones dėl Prancūzijos įstatymo atitikties Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 ir 3 dalims.
- 10 Kadangi Prancūzijos valdžios institucijų 2006 m. vasario 7 d. atsakymas Komisijos neįtikino, ji 2006 m. gruodžio 15 d. priėmė pagrįstą nuomonę ir nurodė šiai valstybei narei per du mėnesius nuo gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta. Prancūzijos valdžios institucijos į šią pagrįstą nuomonę atsakė 2007 m. vasario 28 dieną.
- 11 Šį ieškinį Komisija pareiškė 2008 m. birželio 2 dieną.

Dėl ieškinio

Dėl Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalies

Dėl priimtimumo

- 12 Reikia konstatuoti, kad nors 2006 m. gruodžio 30 d. Įstatymu Nr. 2006-1772 dėl vandens ir vandens telkinių (JORE, 2006 m. gruodžio 31 d., p. 20285) buvo pakeistos nagrinėjamos nacionalinės nuostatos, padaryti pakeitimai, kaip tai pabrėžia Komisija, o Prancūzijos Respublika tam neprieštarauja, tai iš esmės nepakeičia nagrinėjamų

nuostatų ir neturi poveikio kaltinimams, kuriuos Komisija nurodė oficialiame įspėjime ir pagrįstoje nuomonėje.

- 13 Darytina išvada, kad ieškinio pagrindai, susiję su Prancūzijos aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies trečiosios pastraipos 3 ir 4 sakinių neatitiktimi, yra priimtini.

Dėl pirmojo kaltinimo, susijusio su „reikšmingo poveikio“ kriterijaus vienodu taikymu vertinant buveinių blogėjimą ir rūšių trikdymą

– Šalių argumentai

- 14 Komisija teigia, kad Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos 3 sakinyje, nustatydama, kad žmogaus veikla *Natura 2000* teritorijose draudžiama tik tuomet, kai ji gali daryti reikšmingą poveikį tam tikrų natūralių buveinių ir laukinių rūšių gerai būklei palaikyti ir atkurti, grindžiamas „reikšmingo poveikio“ kriterijumi, kuris taikomas vienodai ir vertinant buveinių blogėjimą, ir rūšių trikdymą, ir dėl to yra netikslus ir ne toks griežtas kaip Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalis. Iš tiesų šia nuostata reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi reikiamų priemonių, siekdamas specialiose saugomose teritorijose išvengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo, taip pat rūšių, kurių apsaugai buvo įsteigtos specialios saugomos teritorijos, trikdymo, jei toks trikdymas galėtų būti reikšmingas šios direktyvos tikslų atžvilgiu. Kitaip tariant, rūšių, kurios dažniausiai gyvuoja tik apibrėžtą laiką, trikdymas gali būti iki tam tikros ribos toleruojamas, skirtingai nei buveinių blogėjimo atveju, kuris

gali būti apibrėžiamas kaip tokių buveinių fizinis degradavimas, kuris iš principo yra draudžiamas, nes pavojaus kėlimas buveinei yra rimtesnis nei rūšies trikdymas.

- 15 Net jei Komisija pripažįsta, kad Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies pirmoje pastraipoje, kuria atsižvelgiama į Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalį, daromas skirtumas tarp būtinybės išvengti buveinių blogėjimo ir rūšių trikdymo, o „reikšmingo poveikio“ kriterijus numatytas tik rūšių trikdymo atveju, ji kritikuoja nagrinėjamą Prancūzijos įstatymą, kad toks skirtumas nedaromas Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies trečioje pastraipoje reglamentuojant žmogaus veiklą, kurios kompetentingos valdžios institucijos negali uždrausti, jeigu ji nedaro reikšmingo poveikio.
- 16 Prancūzijos Respublika teigia, kad remiantis Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies pirma pastraipa, visais atvejais reikia vengti buveinių blogėjimo laikantis Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų. Tačiau Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies trečia pastraipa draudžia griežtai uždrausti žmogaus veiklą, kuria nedaromas reikšmingas poveikis buveinių apsaugai. Dėl tokios veiklos pagal Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą gali būti priimtos priemonės, kad būtų išvengta buveinių blogėjimo, taip pat rūšių trikdymo.
- 17 Prancūzijos Respublikos manymu, suderindama buveinių ir rūšių apsaugos reikalavimą su žmogaus veiklos, kurią vykdančios pirmą nurodyto reikalavimo, išlaidų, Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies trečia pastraipa atitinka Buveinių direktyvos tikslus ir 2 straipsnio 3 dalį, kurioje nustatyta, kad taikant priemones pagal šią direktyvą atsižvelgiama į ekonominius, socialinius ir kultūrinius reikalavimus bei regionines ir vietines charakteristikas. Tačiau Komisijos pozicija neatitinka šios direktyvos reikalavimų.

– Teisingumo Teismo vertinimas

- 18 Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalyje nustatoma bendra pareiga imtis priemonių, siekiant specialiose saugomose teritorijose išvengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo, taip pat rūšių, kurių apsaugai buvo įsteigtos specialios saugomos teritorijos, trikdyimo, jei toks trikdymas galėtų būti reikšmingas šios direktyvos tikslų atžvilgiu.
- 19 Pažymėtina, kad šiuo požiūriu Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies pirmoje pastraipoje numatoma, jog *Natura 2000* teritorijoms taikomos atitinkamos prevencinės priemonės, siekiant išvengti natūralių buveinių blogėjimo ir trikdyimo, kurie gali daryti reikšmingą žalingą poveikį laukinės faunos bei floros rūšių populiacijai, dėl kurios šios teritorijos buvo įsteigtos.
- 20 Kalbant apie žmogaus veiklą, Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies trečioje pastraipoje patikslinama, kad tokiomis priemonėmis žmogaus veikla neuždraudžiama, nes ji nedaro reikšmingo poveikio palaikant ir atkuriant gerą natūralių buveinių ir rūšių apsaugos būklę.
- 21 Šiuo klausimu konstatuotina, kad Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies trečia pastraipa turi būti skaitoma ir aiškinama siejant ją su šios dalies pirma pastraipa.

- 22 Norint nustatyti, ar pareikštas kaltinimas pagrįstas, būtina pažymėti, kad pagal nusi-stovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Komisija privalo įrodyti tariamą įsipareigo-jimų neįvykdymą. Būtent ji turi Teisingumo Teismui pateikti būtinų įrodymų, kad šis, nesiremdamas kokia nors prielaida, galėtų patikrinti, ar įsipareigojimai vykdomi (žr., be kita ko, 2008 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-293/07, 32 punktą ir nurodytą teismų praktiką).
- 23 Taigi šioje byloje Komisija iš esmės apsiribojo teigdama, kad siekiant užtikrinti tinkamą Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalies perkėlimą, Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies trečia pastraipa turi drausti bet koki blogėjimą, net jeigu jis ir nėra reikšmingas. Taip izoliuodama minėtą nuostatą ir pakankamai neatsi-žvelgdama į su ja susijusį norminį kontekstą, kuriame ši norma įtvirtinama, Komi-sija visų pirma neįrodė, kad atitinkamos priimtose priemonės pagal minėto kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą neleidžia veiksmingai išvengti buveinių blogėjimo Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalies prasme.
- 24 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pirmuoju kaltinimu neįrodyta, kad Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalimi perkeliama nesilaikant Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalies, kaip teigiama pirmajame kaltinime.
- 25 Todėl šį kaltinimą reikia atmesti.

Dėl antrojo kaltinimo, susijusio su bendru teiginiu, kad tam tikra veikla neturi trikdančio pobūdžio

– Šalių argumentai

- 26 Komisija teigia, kad Aplinkos kodekso L. 414-1 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos ketvirtasis sakiny, kuriame numatoma, kad žvejyba, akvakultūra, medžioklė ir kita su medžiokle susijusi veikla, kuria užsiimama laikantis galiojančiuose teisės aktuose nustatytų sąlygų, nėra trikdanti veikla, arba, nors ir turi tokį poveikį, neužtikrina Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalies aiškaus, tikslaus ir visiško perkėlimo. Iš tiesų atitiktis teisės aktams, nesant garantijos, kad šiais aktais atsižvelgiama į konkrečiai teritorijai keliamus reikalavimus, negali *a priori* leisti bendrai teigti, kad ši veikla yra netrikdanti.
- 27 Komisija visų pirma mano, kad dokumentas „Tikslai“, kuriuo grindžiama reglamentuojamoji galia, nėra toks, kad juo būtų atsižvelgiama į konkrečiai teritorijai keliamus reikalavimus, nes šiuo dokumentu, parengtu vadovaujantis sutartimi, nesiekama reglamentuoti tokios veiklos, kaip antai medžioklė arba žvejyba, be to, jis neturi jokios privalomosios galios, nes už jo nesilaikymą nėra numatyta jokia sankcija.
- 28 Prancūzijos Respublika teigia, kad ji teisingai perkėlė Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalį nustatydamą principą, kad jeigu žuvinaiša ir su medžiokle susijusia veikla užsiimama laikantis galiojančiuose įstatymuose ir poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytų sąlygų, ji neturi trikdančio pobūdžio ir todėl laikoma suderinama su apsaugos tikslais, kurių siekiama įgyvendinant Europos saugomų gamtinių teritorijų tinklą *Natura 2000*.

29 Pripažindama, kad dokumente „Tikslai“ nėra jokių tiesiogiai taikomų reguliuojančiųjų priemonių, Prancūzijos Respublika pažymi, jog kompetentingos valdžios institucijos sprendimais vėliau patvirtino būtinas atitinkamai specialiai teritorijai pritaikytas reguliuojančiąsias priemones ir taip papildė galiojančius bendruosius teisės aktus. Be to, ji nurodo, kad bendrieji teisės aktai, reglamentuojantys žuivivaisą ir su medžiokle susijusią veiklą, gali būti susiję su pagal ekologinius kriterijus apibrėžtomis ir pažymėtomis teritorijomis ir suteikti pagrindą nustatyti sugavimo kvotas.

– Teisingumo Teismo vertinimas

30 Visų pirma reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 ir 3 dalimis siekiama užtikrinti tokį patį apsaugos lygį (šiuo klausimu žr. 2004 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Waddenvereniging ir Vogelsbeschermingsvereniging*, C-127/02, Rink. p. I-7405, 36 punktą ir 2007 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-418/04, Rink. p. I-10947, 263 punktą).

31 Antra, pažymėtina, kad, kalbant apie Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad galimybė bendra tvarka laikantis galiojančių teisės aktų atleisti tam tikrą veiklą nuo būtinybės įvertinti poveikį atitinkamai teritorijai neatitinka šios nuostatos. Iš tiesų toks atleidimas negarantuoja, kad ši veikla neturės poveikio saugomos teritorijos vientisumui (šiuo klausimu žr. 2006 m. sausio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-98/03, Rink. p. I-53, 43 ir 44 punktus).

32 Todėl, atsižvelgiant į Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytą panašų apsaugos lygį, L. 414-1 straipsnio 5 dalies trečiosios pastraipos ketvirtas sakinyss, kuriame bendrai nustatoma, kad tam tikra veikla, kaip antai medžioklė arba žvejyba,

nėra trikdančio pobūdžio, gali būti laikomas kaip atitinkantis Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalį tik tuomet, jei garantuojama, jog minėta veikla nesukelia jokio trikdymo, galinčio daryti reikšmingą poveikį minėtos direktyvos tikslams.

- 33 Prancūzijos Respublika šiuo klausimu teigia, kad dokumentas „Tikslai“ parengiamas kiekvienai teritorijai; šis dokumentas yra pagrindas priimti konkrečias priemones, kuriomis būtų atsižvelgiama į atitinkamos teritorijos ekologinius reikalavimus. Ji priduria, kad tuomet, kai nagrinėjama veikla vykdoma pagal bendrąsias šiai veiklai taikomas taisykles, galima atsižvelgti į pagal ekologinius kriterijus apibrėžtas ir pažymėtas teritorijas ir nustatyti sugavimo kvotas.
- 34 Todėl reikia išnagrinėti, ar tokios priemonės arba taisyklės leidžia veiksmingai užtikrinti, kad atitinkama veikla nedarytų jokio trikdymo, galinčio turėti reikšmingą poveikį.
- 35 Kalbant apie dokumentą „Tikslai“, Prancūzijos Respublika nurodo, kad jame nėra tiesiogiai taikytinų reguliuojančiųjų priemonių; jis tėra diagnostikos įrankis, leidžiantis, remiantis turimomis mokslo žiniomis, pasiūlyti kompetentingoms institucijoms priemones, kurios leistų pasiekti Buveinių direktyvoje nustatytus apsaugos tikslus. Ji priduria, kad šiuo metu tik pusei teritorijų yra parengtas toks dokumentas „Tikslai“.
- 36 Darytina išvada, kad šis dokumentas „Tikslai“ negali automatiškai ir visais atvejais užtikrinti, jog nagrinėjama veikla nesukurs trikdymų, galinčių reikšmingai paveikti šiuos apsaugos tikslus.

- 37 Tokia išvada darytina *a fortiori* dėl konkrečiu tikslu nustatytų priemonių, kuriomis siekiama atsižvelgti į konkrečios teritorijos ekologinius reikalavimus, nes šių priemonių priėmimas grindžiamas dokumentu „Tikslai“.
- 38 Dėl bendrųjų taisyklių, kurios taikomos nagrinėjamai veiklai, konstatuotina, kad jei tokios taisyklės iš tiesų gali sumažinti reikšmingo trikdymo riziką, vis dėlto jos gali visiškai ją pašalinti tik tuomet, jeigu jose nustatomas privalomas Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalies laikymasis. Tačiau Prancūzijos Respublika neteigia, kad šioje byloje yra būtent taip.
- 39 Iš to, kas pasakyta, matyti, jog bendrai numačiusi, kad žvejyba, akvakultūra, medžioklė ir kita su medžiokle susijusi veikla, kuria užsiimama laikantis galiojančiuose įstatymuose ir poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytų sąlygų ir juose nustatytose teritorijose, nėra trikdanti ir tokį poveikį sukianti veikla, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalį.

Dėl Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies

Dėl pirmojo kaltinimo, susijusio su darbų, projektų ir schemų, kurie numatyti *Natura 2000* sutartyse, atleidimu nuo galimo poveikio teritorijai įvertinimo

– Šalių argumentai

- 40 Komisija priekaištauja, kad Aplinkos kodekso L. 414-4 straipsnio 1 dalies antra pastraipa netinkamai perkelia Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, nes iš principo

atleidžiami darbai, projektai ir schemas, kurie numatyti *Natura 2000* sutartyse, nuo galimo poveikio 6 straipsnio 3 dalyje numatytoms teritorijoms įvertinimo.

- 41 Pagal Prancūzijos teisę *Natura 2000* sutartys sudaromos „įgyvendinant dokumentą“ „Tikslai“, kuriame pateikiama vienas ar keli techninių sąlygų dokumentai, kurie taikomi *Natura 2000* sutartims, ir kuriuose nurodoma gera praktika, kurios reikia laikytis įgyvendinant sutartines priemones, siekiamas tikslas ir atitinkamos rūšys bei buveinės. Nors sutartys turi atitikti dokumentus „Tikslai“, Komisijos teigimu, niekur nepasakyta, kad juose turi būti nurodomos tik priemonės, kurios tiesiogiai susijusios arba būtinos teritorijai tvarkyti.
- 42 Prancūzijos Respublika pripažįsta, kad darbai, projektai ir schemas, numatytos *Natura 2000* sutartyse, atleidžiami nuo galimo poveikio teritorijai įvertinimo procedūros, ir mano, jog Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalis neįpareigoja minėtiems darbams, projektams ir schemoms taikyti šią įvertinimo procedūrą, nes jais, jos manymu, nesiekama reikšmingai paveikti teritoriją.
- 43 Iš tiesų *Natura 2000* sutartys pagal Aplinkos kodekso L. 414-3 straipsnį sudaromos įgyvendinant dokumentus „Tikslai“ ir jos negali prieštarauti buveinių ir rūšių apsaugos tikslams, taip pat jose negalima numatyti veiksmų, kurie nėra būtini palaikant gerą teritorijos būklę.

– Teisingumo Teismo vertinimas

- 44 Primintina, kad pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį turi būti atliekamas bet kokių planų ir projektų, tiesiogiai nesusijusių arba nebūtinų teritorijai tvarkyti, bet galinčių ją reikšmingai paveikti, galimo poveikio teritorijai įvertinimas, atsižvelgiant į šios saugomos teritorijos tikslus.

- 45 Šiuo klausimu neginčijama, kad *Natura 2000* sutartyse numatyti darbai, projektai ir schemos gali būti laikomi planais ir projektais minėtos direktyvos 6 straipsnio 3 dalies prasme.
- 46 Todėl reikia išnagrinėti, ar *Natura 2000* sutartyse numatyti darbai, projektai ir schemos yra tiesiogiai susiję arba būtini teritorijai tvarkyti ir dėl to jiems išduodant leidimą nenustatoma pareiga atlikti galimo poveikio teritorijai įvertinimą, kaip numatyta Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje.
- 47 Iš Aplinkos kodekso L. 414-3 straipsnio 1 dalies matyti, kad *Natura 2000* sutartis sudaroma „įgyvendinant dokumentą“ „Tikslai“ ir kad joje nustatoma „daug išsipareigojimų, kurie atitinka dokumento „Tikslai“ gaires ir priemones, susijusias su natūralių buveinių ir rūšių, kurie pateisino *Natura 2000* teritorijų įsteigimą, palaikymu ir prireikus jų atkūrimu“.
- 48 Pagal minėto kodekso L. 414-2 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą dokumentas „Tikslai“ visų pirma apibrėžia tvarkymo gaires, taip pat palaikymo arba atkūrimo priemones.
- 49 Prancūzijos Respublikos teigimu, principinis darbų, projektų ir schemų, numatytų *Natura 2000* sutartyse, atleidimas nuo pareigos atlikti numatytą galimo poveikio teritorijai įvertinimą pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį yra pateisinamas idėja, kad jei minėtomis sutartimis siekiama nustatytų teritorijos palaikymo ir atkūrimo tikslų, jos yra tiesiogiai susijusios su minėta teritorija arba būtinos jai tvarkyti.

- 50 Toks požiūris reiškia, kad *Natura 2000* sutartyse numatytos priemonės, kuriomis siekiama įgyvendinti palaikymo ir atkūrimo tikslus, taip pat yra priemonės, tiesiogiai susijusios su teritorija arba būtinos jai tvarkyti.
- 51 Tačiau negalima atmesti ir to, kad šiose sutartyse numatyti darbai, projektai ir schemos, nors jais ir siekiama palaikyti ar atkurti teritoriją, nėra tiesiogiai susiję su teritorija arba būtini jai tvarkyti.
- 52 Be to, Prancūzijos Respublika šiuo klausimu, kiek tai susiję su kaltinimu dėl vienodo reikšmingo poveikio kriterijaus taikymo, pripažįsta, kad natūralių buveinių apsaugos priemonės gali pasirodyti gerai veikiančios tam tikras buveines, tačiau bloginančios kitų buveinių rūšių būklę. Kaip pavyzdį ji nurodo druskos gamybą: baseinų, vadinamųjų properšų (pranc. k. „œillets“), formavimas pramoninės druskos gamybos tikslais pablogina įlankų buveinių būklę, net jei ši veikla gali sukelti teigiamą poveikį regeneruojant šią aplinką, nes susidaro tam tikrų tipų pelkės.
- 53 Darytina išvada, kad apibrėžiant palaikymo ir atkūrimo tikslus *Natura 2000* teritorijoms, kaip teisingai pažymėjo generalinė advokatė savo išvados 71 punkte, gali reikėti išspręsti skirtingų tikslų konfliktus.
- 54 Taigi siekiant visiškai užtikrinti, kad būtų pasiekti Buveinių direktyvoje numatyti apsaugos tikslai, būtina pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį individualiai įvertinti bet kokių planų ir projektų, tiesiogiai nesusijusių arba nebūtinų teritorijai tvarkyti, bet galinčių ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, galimą poveikį atitinkamai teritorijai, atsižvelgiant į jos apsaugos tikslus.

- 55 Darytina išvada, kad vien *Natura 2000* sutarčių atitiktis teritorijų apsaugos tikslams negali būti laikoma pakankama Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies atžvilgiu, kad šiose sutartyse numatyti darbai, projektai ir schemos būtų iš principo atleisti nuo galimo poveikio atitinkamai teritorijai įvertinimo.
- 56 Todėl iš principo atleidusi *Natura 2000* sutartyse numatytus darbus, projektus ir schemas nuo galimo poveikio teritorijai įvertinimo procedūros, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį.

Dėl antrojo kaltinimo, susijusio su veiklos, kuriai nereikia gauti leidimo, buvimu

– Šalių argumentai

- 57 Komisija teigia, kad Aplinkos kodekso L. 414-4 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa neatitinka Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies, nes tik ūkinei veiklai, kuriai reikia gauti leidimą arba administracinį patvirtinimą, taikoma šioje nuostatoje numatyta galimo poveikio atitinkamai teritorijai įvertinimo procedūra. Programoms arba projektams, kuriems taikoma pranešimų tvarka, tokia pareiga netaikoma. Tačiau šios programos arba projektai gali daryti reikšmingą poveikį teritorijai atsižvelgiant į apsaugos tikslus, kurie yra lemiamas kriterijus taikant Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį.
- 58 Prancūzijos Respublika neginčija šio kaltinimo pagrįstumo, tik nurodo įstatymų pakeitimus, kuriuos ji padarė siekdama laikytis Bendrijos teisės aktų; šie pakeitimai

buvo padaryti 2008 m. rugpjūčio 1 d. Įstatymu Nr. 2008-757 dėl atsakomybės aplinkos srityje ir įvairių nuostatų, pritaikančių prie Bendrijos teisės aplinkos srityje (JORE, 2008 m. rugpjūčio 2 d., p. 12361).

– Teisingumo Teismo vertinimas

- 59 Primintina, kad pagal nusistovėjusią praktiką įsipareigojimų nevykdymo buvimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į tokią valstybės narės padėtį, kokia buvo pagrįstoje nuomonėje nurodyto termino pabaigoje, o į vėliau padarytus pakeitimus Teisingumo Teismas negali atsižvelgti (žr. 2008 m. liepos 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-504/06, 24 punktą ir nurodytą teismų praktiką).
- 60 Šioje byloje Prancūzijos Respublika neginčija, kad nagrinėjama nacionaline nuostata nėra tinkama perkeltiant Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį 2007 m. vasario 15 dieną – pagrįstoje nuomonėje nurodyto termino pabaigoje, – t. y. prieš priimant Įstatymą Nr. 2008-757.
- 61 Šiomis sąlygomis, nesant reikalo nagrinėti Įstatymo Nr. 2008-757 atitikties Buveinių direktyvai, pakanka konstatuoti, kad šis įstatymas buvo priimtas pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nurodytam terminui.
- 62 Todėl iš principo atleidusi programas ir darbų projektus, projektus ar schemas, kuriems taikoma pranešimų tvarka, nuo pareigos atlikti galimo poveikio teritorijai įvertinimo procedūrą, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį.

Dėl trečiojo kaltinimo, susijusio su alternatyvių sprendimų neieškojimu

– Šalių argumentai

- 63 Komisija kritikuoja Aplinkos kodekso R. 414-21 straipsnio 3 dalies 1 punktą, kad atliekant galimo poveikio teritorijai įvertinimą pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį pareiškėjo nereikalaujama aprašyti alternatyvius sprendimus, kurie galėtų būti numatomi įgyvendinant planą ar projektą. Šiam įvertinimui reikia, pirma, pateikti įvairių išnagrinėtų alternatyvių sprendimų aprašymus ir jų poveikio teritorijai analizę ir, antra, kad valstybės institucijos, prieš priimdamos sprendimą pagal minėtą 6 straipsnio 3 dalį, juos išnagrinėtų, net jeigu ir nebūtų daromas žalingas poveikis teritorijos vientisumui.
- 64 Komisija mano, kad vien pareiškėjui nustatyta pareiga nurodyti priežastis, kodėl nėra jokio patenkinamo sprendimo, nėra pakankama siekiant užtikrinti alternatyvių sprendimų nagrinėjimą vertinant galimą poveikį teritorijai. Todėl Prancūzijos teisės norma neatitinka iš Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies kylančios pareigos patikrinti, ar egzistuoja alternatyvūs sprendimai.
- 65 Prancūzijos Respublika teigia, kad ginčijama nuostata tinkamai perkeliama Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalis. Be to, Prancūzijos teisės aktas iš tiesų verčia pareiškėjus tirti, aprašyti ir kartografuoti alternatyvius sprendimus bei paaiškinti kiekvieno sprendimo pranašumus ir trūkumus, atsižvelgiant į saugomos teritorijos tikslus.
- 66 Prancūzijos Respublika patikslina, kad bet kuriuo atveju, siekiant šiuo klausimu pašalinti bet kokią dviprasmiškumą, Įstatymą Nr. 2008-757 įgyvendinančiuose reglamentuose aiškiai numatoma pareiškėjo pareiga aprašyti alternatyvius sprendimus.

– Teisingumo Teismo vertinimas

- 67 Šiuo kaltinimu Komisija teigia, kad tinkame vertinime, kuris turi būti atliktas pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, taip pat turi būti nurodoma ir apie alternatyvių sprendimų nagrinėjimą.
- 68 Šiuo klausimu konstatuotina, kad šis kaltinimas pateikiamas dėl netinkamo Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies aiškinimo, kiek tai susiję su tinkamo įvertinimo sąvoka ir procedūros etapu, kuriame turi būti tiriami alternatyvūs sprendimai.
- 69 Iš tiesų, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį atliktinas tinkamas poveikio teritorijai įvertinimas reiškia, kad, atsižvelgiant į geriausias mokslo žinias šioje srityje, turi būti nustatyti visi plano ar projekto aspektai, atskirai arba kartu su kitais planais ar projektais galintys paveikti atitinkamos teritorijos apsaugos tikslus (minėtų sprendimų *Waddenvereniging ir Vogelbeschermingsvereniging* 54 punktas ir *Komisija prieš Airiją* 243 punktas). Taigi tokia vertinime nėra plano ar projekto alternatyvių sprendimų nagrinėjimo.
- 70 Be to, pažymėtina, kad pareiga išnagrinėti plano ar projekto alternatyvius sprendimus yra susijusi ne su Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies, o su šio straipsnio 4 dalies taikymu (šiuo klausimu žr. 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-441/03, Rink. p. I-3043, 27 ir paskesnius punktus).
- 71 Iš tiesų pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 4 dalį joje numatytas nagrinėjimas, pirmiausia susijęs su klausimu, ar nėra alternatyvių sprendimų, gali būti atliktas tik

tuomet, jei šio poveikio įvertinimo pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį išvados yra neigiamos, tačiau planas arba projektas vis dėlto turi būti įgyvendinamas dėl įpareigojančių priežasčių, susijusių su svarbiu viešuoju interesu (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 26 ir 27 punktus).

72 Taigi pabaigusios galimo poveikio įvertinimą pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį ir padariusios neigiamą šio įvertinimo išvadą, kompetentingos institucijos galėjo nuspręsti arba atsisakyti suteikti leidimą atitinkamam planui ar projektui įgyvendinti, arba jį suteikti pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 4 dalį tik tuo atveju, kai tenkinamos šioje nuostatoje įtvirtintos sąlygos (žr. 2006 m. spalio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-239/04, Rink. p. I-10183, 25 punktą ir šiuo klausimu minėto sprendimo *Waddenvereniging ir Vogelbeschermingsvereniging* 57 ir 60 punktus).

73 Šiomis aplinkybėmis alternatyvių sprendimų nagrinėjimas – Buveinių direktyvos 6 straipsnio 4 dalyje numatytas reikalavimas – nėra veiksnys, į kurį kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos turi atsižvelgti atlikdamos šio Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje numatytą įvertinimą (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 28 punktą).

74 Darytina išvada, kad Komisija šiuo klausimu neturi pagrindo kaltinti dėl Aplinkos kodekso R. 414-21 straipsnio 3 dalies 1 punkto neatitikties Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 daliai.

75 Todėl šis kaltinimas negali būti priimtas.

76 Atsižvelgiant į visus pateiktus argumentus reikia konstatuoti, kad:

- pirma, bendrai numachi, kad žvejyba, akvakultūra, medžioklė ir kita su medžiokle susijusi veikla, kuria užsiimama laikantis galiojančiuose įstatymuose ir poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytų sąlygų ir juose nustatytoje teritorijoje, nėra trikdanti tokį poveikį sukianti veikla, ir
- antra, iš principo atleidusi *Natura 2000* sutartyse numatytus darbus, projektus ir schemas nuo galimo poveikio teritorijai įvertinimo procedūros,
- iš principo atleidusi programas ir darbų projektus, projektus ar schemas, kuriems taikoma pranešimų tvarka, nuo šios procedūros,

Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalį ir šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

77 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 3 dalį, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkina, o dalis atmetama, Teisingumo Teismas gali paskirstyti bylinėjimosi išlaidas šalims arba nurodyti kiekvienai padengti savo išlaidas.

78 Šioje byloje reikia atkreipti dėmesį į tai, kad tam tikri Komisijos kaltinimai buvo pripažinti nepagrįstais.

79 Todėl Prancūzijos Respublika turi padengti du trečdalius, o Komisija – trečdalį bylinėjimosi išlaidų.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Prancūzijos Respublika,

- **pirma, bendrai numačiusi, kad žvejyba, akvakultūra, medžioklė ir kita su medžiokle susijusi veikla, kuria užsiimama laikantis galiojančiuose įstatymuose ir poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytų sąlygų ir juose nustatytose teritorijose, nėra trikdanti tokį poveikį sukelianti veikla, ir**

- **antra, iš principo atleidusi *Natura 2000* sutartyse numatytus darbus, projektus ir schemas nuo galimo poveikio teritorijai įvertinimo procedūros,**

- **iš principo atleidusi programas ir darbų projektus, projektus ar schemas, kuriems taikoma pranešimų tvarka, nuo šios procedūros,**

neįvykdė išsipareigojimų pagal 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos 6 straipsnio 2 ir 3 dalis.

2. Atmesti likusią ieškinio dalį.

3. Prancūzijos Respublika padengia du trečdalius, o Europos Komisija trečdalį bylinėjimosi išlaidų.

Parašai.